

Theaterschap eist Vakmanschap

Grolsch
bier

Vakmanschap is meesterschap

20 juni, Utrecht, Stadsschouwburg (Blauwe Zaal),
20.30 uur

21 juni, Rotterdam, De Lantaren, 20.30 uur

22 juni, Amsterdam, Tropeninstituut, 20.15 uur

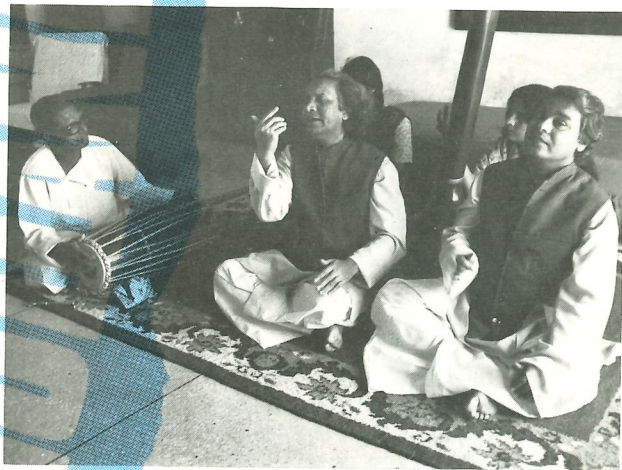
N. Zahiruddin Dagar en N. Faiyazuddin Dagar

Klassieke zang in de Dhrupad-stijl uit Noord-India
met begeleiding op pakhawaj en tanpura

Programma

Bij concerten van klassieke muziek uit Noord-India is het meestal niet mogelijk om het programma van te voren aan te kondigen. De artiesten kiezen al naar gelang het uur van de dag, het seizoen en hun eigen stemming die raga uit, die het beste past bij de plaats en tijd van optreden. De programma-onderdelen zullen daarom op de avond van het concert zelf worden aangekondigd.

Ustad N. Zahiruddin Dagar, mrs. Sahira Begum (tanpura)
Ustad N. Faiyazuddin Dagar

"Dagar Brothers"

Ustad Nasir Zahiruddin Dagar en Ustad Nasir Faiyazuddin Dagar.

Zahiruddin en Faiyazuddin zijn twee broers die zich gewoonlijk presenteren als de (jongere) Dagar Brothers, evenals voordien hun oudere broers, wijlen Nasir Moinuddin (1966) en Nasir Aminuddin, van wie zij hun muzikale opleiding ontvingen. In 1971 introduceerde het Tropeninstituut Aminuddin in Nederland samen met zijn neef Fariduddin. Op speciale uitnodiging van het Holland Festival komen Zahir en Faiyaz nu voor het eerst naar Nederland met hun begeleider op pakhawaj: Pandit Lakshmi Narain Pawar.

In India wordt traditioneel de muziek binnen bepaalde families doorgegeven. De naam van de Dagarfamilie en de naar hen genoemde richting in de dhrupadzang, Dagurvani, is afgeleid van het gelijknamige dorp nabij Delhi. Hier kwam de eerste representant van deze traditie vandaan: Vrija Chanda, een tijdgenoot van de legendarische Tan Sen, die in de zestiende eeuw leefde. Zahir en Faiyaz vormen de zeventiende generatie; hun vader was als musicus verbonden aan het hof van de voormalige staat Indore. De traditie van de Dagarfamilie staat bekend om zijn uitgebreide systematische opbouw van de alap en gevoelige interpretatie van de raga.

Klassieke zang in de dhrupad-stijl uit India

Hoewel in het westen de klassieke muziek van India het meest bekend is in de vorm van de instrumentale muziek, zoals gebracht op de **sitar**, wordt in India aan de vokale traditie de hoogste waarde gehecht. Dit hangt misschien samen met de recitatie van de **veda's**, de heilige boeken van het Hindoeïsme, een traditie die al minstens 2000 jaar bestaat. Naast deze strikt rituele muziek hebben zich echter vele andere muzikale stijlen en tradities ontwikkeld.

Oorsprong

Hoewel de dhrupad-stijl teruggaat op muzikale vormen die al bestonden in de 6de eeuw, werd de basis voor de huidige stijl gelegd rond de 16de eeuw, toen Noord-India onder de heerschappij van de Moghul-vorsten werd beïnvloed door Perzische en Arabische cultuurelementen. In die tijd ging de Noord-Indiase muziek zich onderscheiden van de Zuid-Indiase en ontstond ook de khayalstijl, die nu verreweg het meest populair is. De moeilijke en sterk gebonden dhrupad-stijl kent nog maar weinig vertolkers en de leden van de Dagar-familie

worden beschouwd als de allerbeste representanten van deze traditie.

Muzikale vorm

Een dhrupad-recital begint gewoonlijk met een **alap**, een langzame introductie van de gekozen **raga**, het melodieschema, zonder begeleiding van de trom. In deze alap worden lettergrepen gebruikt met een religieuze betekenis, zoals nom, tom, Hari Om en ook lettergrepen die verbale imitaties zijn van bepaalde speeltechnieken op de Noordindiase **vina**, zoals ta-na-na-na en re-na-na. Na deze alap volgt de compositie, de eigenlijke dhrupad, waarbij een strikte relatie bestaat tussen de gezongen versregels en de muzikale vorm. Bij de variaties en improvisaties mag, anders dan bij de **khayal**, de compositie alleen ritmisch, maar niet melodisch gevarieerd worden. De tekst is meestal religieus van aard, dan wel een lofzang op de vorst aan wie de compositie is opgedragen.

De dhrupad wordt niet op de **tabla**, maar op de **pakhawaj** begeleid: een grote tweevellige trom, waarvan het linkervel een prachtige diepe klank geeft. Het meest gebruikte maatschema bij de dhrupad is **chautal**, een langzame cyclus van twaalf tellen. **Dhamar** en **Hori Dhamar**, compositievormen die sterk verwant zijn aan de dhrupad, hebben een cyclus van veertien tellen: **dhamar tal**. De tekst is daarbij altijd gewijd aan de activiteiten van de herdersgod Krishna tijdens het Holi-lentefeest. Melodie en ritme zijn hierbij minder streng en ingetogen dan bij de dhrupad.

Indiase klassieke muziek gaat altijd uit van één grondtoon, die gekozen wordt al naar gelang de ligging van de stem of de bouw van het instrument. Bij vokale muziek wordt op de **tanpura**, een vier- of vijfsnarig tokkelinstrument, voortdurend een soort grondakkoord tot klinken gebracht.

Felix van Lamsweerde

Bij dit programmaboekje hoort een handig opberghoesje dat nog veel meer informatie geeft over 'Volkskunst en klassieke kunst' (niet-westers) in het Holland Festival 1978.

Dit hoesje is **gratis** in dit theater te verkrijgen. Let op de aanduiding: Hier gratis programmahoesje.
